

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΡΙΤΗ 31 ΜΑΪΟΥ 2005
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κωνσταντίνος Καβάφης

Ὁ Δαρεῖος

- Ὁ ποιητής Φερνάζης τό σπουδαῖον μέρος
τοῦ ἐπικού ποιήματός του κάμνει.
Τό πῶς τήν βασιλεία τῶν Περσῶν
παρέλαβε ὁ Δαρεῖος Ὑστάσπου. (Ἀπό αὐτόν
5 κατὰγεται ὁ ἑνδοξός μας βασιλεὺς,
ὁ Μιθριδάτης, Διόνυσος κ' Εὐπάτωρ). Ἀλλ' ἐδῶ
χοριάζεται φιλοσοφία· πρέπει ν' ἀναλύσει
τὰ αἰσθήματα που θά εἶχεν ὁ Δαρεῖος·
ἴσως ὑπεροψία καὶ μέθην· ὅχι ὅμως – μᾶλλον
10 σάν κατανόησι τῆς ματαιότητος τῶν μεγαλείων.
Βαθέως σκέπτεται τὸ πρᾶγμα ὁ ποιητής.
- Ἀλλὰ τὸν διακόπτει ὁ ὑπηρέτης του πού μπαίνει
τρέχοντας, καὶ τήν βαρυσήμαντην εἶδησι ἀγγέλλει.
Ἄρχισε ὁ πόλεμος μέ τοὺς Ῥωμαίους.
15 Τό πλεῖστον τοῦ στρατοῦ μας πέρασε τά σύνορα.
- Ὁ ποιητής μένει ἐνεός¹. Τί συμφορά!
Ποῦ τώρα ὁ ἑνδοξός μας βασιλεὺς,
ὁ Μιθριδάτης, Διόνυσος κ' Εὐπάτωρ,
μ' ἑλληνικά ποιήματα ν' ἀσχοληθεῖ.
20 Μέσα σέ πόλεμο - φαντάσου, ἑλληνικά ποιήματα.
- Ἀδημονεῖ ὁ Φερνάζης. Ἀτυχία!
Ἐκεῖ πού τό εἶχε θετικό μέ τόν «Δαρεῖο»
ν' ἀναδειχθεῖ, καί τοὺς ἐπικριτάς του,
τοὺς φθονερούς, τελειωτικά ν' ἀποστομώσει.
25 Τί ἀναβολή, τί ἀναβολή στά σχέδιά του.
Καί νά 'ταν μόνο ἀναβολή, πάλι καλά.
Ἀλλὰ νά δοῦμε ἂν ἔχουμε κι ἀσφάλεια
στήν Ἄμισό. Δέν εἶναι πολιτεία ἐκτάκτως ὀχυρή.
Εἶναι φρικτότατοι ἐχθροί οἱ Ῥωμαῖοι.
30 Μποροῦμε νά τά βγάλουμε μ' αὐτούς,

οί Καπαδόκες; Γένεται ποτέ;
Εἶναι νά μετρηθοῦμε τώρα μέ τές λεγεῶνες;
Θεοὶ μεγάλοι, τῆς Ἀσίας προστάται, βοηθήστε μας. –
Ὅμως μέσ σ' ὅλη του τήν ταραχή καί τό κακό,
ἐπίμονα κ' ἡ ποιητική ιδέα πάει κ' ἔρχεται –
τό πιθανότερο εἶναι, βέβαια, ὑπεροψίαν καί μέθην·
ὑπεροψίαν καί μέθην θά εἶχεν ὁ Δαρεῖος.

(1920)

¹. ἐνεός, ἐκβρόντητος, κατάπληκτος

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- A.** «[...] “Εγώ εἶμαι”, ἔλεγε στή τελευταία τῆς ζωῆς του ὁ Καβάφης, “ποιητής ιστορικός· ποτέ μου δέν θά μπορούσα νά γράψω μυθιστόρημα ἢ θέατρον· ἀλλά αἰσθάνομαι μέσα μου 125 φωνές νά μέ λέγουν ὅτι θά μπορούσα νά γράψω ἱστορίαν”. Τί λογῆς ἱστορία; Θά μᾶς τό δείξει ἡ ἀνάγνωση τοῦ “Δαρείου»». [Δ. Ν. Μαρωνίτης, «Υπεροψία καί μέθη. (Ο ποιητής καί ἡ ἱστορία)», Δεκαοχτώ κείμενα, Αθήνα: Κέδρος 1970].

Να δώσετε πέντε παραδείγματα ἀπό το κείμενο με τα οποία να δικαιολογείται ἡ πιο πάνω ἀποψη.

Μονάδες 15

- B1.** Εξετάζοντας τήν ποιητική γραφή του Κ. Π. Καβάφη στο ποίημα «Ὁ Δαρεῖος», να εντοπίσετε τέσσερα χαρακτηριστικά στοιχεία «καβαφικής ειρωνείας», δίνοντας τα σχετικά παραδείγματα καί σχολιάζοντάς τα.

Μονάδες 20

- B2.** «Στήν ποιητική τοῦ Καβάφη τίποτα δέν εἶναι τυχαῖο· τά ποιήματά του τά προσέχει καί τά λειτουργεῖ ὡς τήν τελευταία λεπτομέρεια. Ἡ στίξη, οἱ περίοδοι, οἱ παύσεις, ὅλα εἶναι ὑπολογισμένα, ὅλα ὑπηρετοῦν τήν “τέχνη τῆς ποιήσεως»». [Λίνου Πολίτη, Ἱστορία τῆς Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας, Αθήνα: ΜΙΕΤ 1980].

Να εντοπίσετε στους στ. 21-33 τα στοιχεία που δικαιολογοῦν τήν παραπάνω ἀποψη του Λ. Πολίτη καί να σχολιάσετε συνοπτικά τήν λειτουργία τους.

Μονάδες 20

- Γ.** Να σχολιάσετε σε δύο παραγράφους (130-150 λέξεις) το περιεχόμενο των στ. 34-37 (Ὅμως μέσ ... θά εἶχεν ὁ Δαρεῖος).

Μονάδες 25

- Δ.** Το ἀκόλουθο κείμενο εἶναι ἓνα ποίημα για τήν ποίηση· τι μας ἀποκαλύπτει σε αὐτό ὁ Ἄρης Δικταῖος για το ρόλο τῆς τέχνης του;

Μονάδες 20

Ἡ Ποίηση

Μά ἐσύ, Ποίηση,

πού ἔντυνες μιά φορά τή γυμνή μέθη μας,
ὅταν κρυώναμε καί δέν εἴχαμε ροῦχο νά ντυθοῦμε,
ὅταν ὀνειρευόμαστε, γιατί δέν ὑπῆρχε ἄλλη ζωὴ νά ζήσουμε,
δέ θά ὑπάρξουν πιά σύννεφα γιὰ νά ταξιδέψουμε τή ρέμβη μας;
δέ θά ὑπάρξουν πιά σώματα γιὰ νά ταξιδέψουμε τόν ἔρωτά μας;
Μά ἐσύ, Ποίηση,

πού δέ μπορεῖς νά κλειστεῖς μέσα σέ σχήματα,
μά ἐσύ, Ποίηση,

πού δέ μποροῦμε νά σ' ἀγγίξουμε μέ τό λόγο,
ἐσύ,

τό στερνό ἴχνος τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ ανάμεσά μας,
σῶσε τήν τελευταία ὥρα τοῦ τοῦ ἀνθρώπου,
τήν πιό στυγνή καί τήν πιό ἀπεγνωσμένη,
πού ὁ Θάνατος,

πού ἡ Μοναξιά,
πού ἡ Σιωπή,
τόν καρτεροῦν σέ μιὰ στιγμή πελλομένη.

Λαῖος Διανταῖος, *Ποιήματα 1935-1953*, Αθήνα 1954.

**ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**